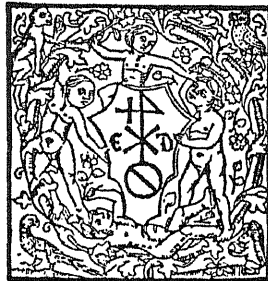

THEODORE BIBLIANDER

DE RATIONE COMMUNI
OMNIUM LINGUARUM
ET LITERARUM COMMENTARIUS

Edited and translated with introduction by
Hagit Amirav and Hans-Martin Kirn
with a foreword by Irena Backus

LIBRAIRIE DROZ S.A.
11, rue Massot
GENÈVE
2011

TABLE OF CONTENTS

Foreword by Irena Backus	v
Acknowledgements	XIII
<i>Introduction</i>	xv
Editorial remarks	XLV
List of Abbreviations	XLVII
De ratione communi omnium linguarum et literarum commentarius Theodori Bibliandri	2
[Praefatio]	4
[Capita huius commentarii]	18
[Argumentum libri]	20
An sit ratio communis omnium linguarum et literarum	26
[Tractatus I]	28
[Linguarum enumeratio]	30
[Lingua Hebraica]	30
[Lingua Chaldaica]	32
[Lingua Arabica]	32
[Lingua Aethiopica]	36
[Lingua Graeca]	40
[Lingua Armenica]	44
[Lingua Turcica et Tartarica]	46
[Lingua Persica]	48
[Lingua Hungarica]	50
[Lingua Nestorianorum]	50
[Lingua Georgianorum]	52
[Lingua Samaritana]	52
[Lingua Rutenica]	52
[Linguae Lithuanorum]	54
[Lingua Slavenica]	58
[Lingua et literatura Serviana et Bosnaniensis]	62
[Lingua et literae Dalmatica]	62
[Lingua Germanica et Gotica]	64
[Lingua Latina]	76
[Litterae Hetruscae]	76
[Lingua Chananaica]	78
[Sermo spirituum]	82

An possit ea ratio comprehendi	90
An haec doctrina sit utilis	96
De origine linguarum, et quod Hebraica sit omnium princeps et parens	120
De literarum origine	128
De mutatione linguarum	148
Causae mutationis linguarum	162
De mutatione scripturae	184
Nomina literarum	190
Literarum Hebraicarum, Phoenicum, Graecarum et Latinarum forma .	191
De notis et arcana scriptura	208
Arcanae literae	218
De chalcographia	232
[Tractatus II]	240
De operis dispositione, quo lingua quaelibet apte comprehendi possit . .	242
De ratione et via docendi quamcunque rem aut artem aut scientiam, quae Graecis appellatur μέθοδος aut διδασκαλία	246
Qua methodo rectissime componatur linguae cuiusvis organum	284
[Prima pars]	292
<i>Libri primi capita</i>	292
Quid dialectus, sermo, oratio et his cognata	292
Finis sermonis qui sit	304
Regulae et canones principes et communes omnium populorum sermonibus	326
Natura	330
Ars	332
Authoritas et imitatio	336
Antiquitas, archaismos	338
Consuetudo, Latinitas, Peregrinitas	338
Analogia, etymologia, anomalia	342
Convenientia rerum et vocum	350
Necessitas	352
Honestas	352
Utilitas et commoditas	352
Voluptas in qua euphonia, cacophonon et cacosyntheton	354
De partibus orationis	358
Genera linguarum et orationis	380
<i>Libri secundi capita</i>	384
De lingua et ore	384
De stylo, penna, calamo, typis stanneis	388
De voce	392
De literis et grammatica	398
De orthographia	404

Quid litera, et quae differentiae	406
De syllabis	414
De orthoepia	420
Vitia oris et linguae et vocis	422
Barbarismus et metaplasmus	424
<i>Libri tertii capita</i>	428
De originatione	428
Quomodo voces migrent in aliam linguam	436
Originatio pronominis	438
<i>Libri quarti capita [De vi verborum]</i>	440
<i>Libri v capita [De declinatione sive coniugatione]</i>	442
Formula declinandi pronomen	444
Declinationes nominis	446
Formulae declinationis nominum	446
Declinatio participiorum	448
Declinatio sive coniugatio verborum	450
Formula declinandi verbum substantivum 'sum' vel 'esum', ut antiqui dicebant	450
<i>Libri vi capita [De compositione dictionum et formulis dicendi]</i>	452
Secunda pars [Origines et ordines vocum universarum]	456
<i>Libri vii capita [Positio et origo verborum, delectus verborum]</i>	458
<i>Libri viii capita [Origines verborum. Ordo: Vocales]</i>	460
<i>Libri ix capita [Ordo: semivocales, liquidae]</i>	460
<i>Libri x capita [Ordo: mutae consonantes (labiales)]</i>	460
<i>Libri xi capita [Ordo: mutae consonantes (gutturales)]</i>	460
<i>Libri xii capita [Ordo: mutae consonantes (dentales)]</i>	460
<i>[Exemplum ad l. viii: Ordo vocalis]</i>	462
Tertia pars [Notitia rerum et verborum]	472
<i>Libri xiii capita [Pronomina, genera vocum indeclinabilium]</i>	472
<i>Libri xiv capita [Ordo rerum, praedicamenta, creaturae Dei]</i>	474
<i>Liber xv [Corpora hominum artificio composita. Praedicamentum: substantia]</i>	482
<i>Liber xvi [Numeri absoluti. Praedicamentum: quantitas]</i>	482
<i>Liber xvii [Praedicamentum: qualitas]</i>	484
<i>Liber xviii [Praedicamenta: agere, pati]</i>	484
<i>Liber xix [Praedicamentum: relatio]</i>	484
<i>Liber xx [Praedicamenta: habitus, situs, locus, tempus]</i>	484
<i>Liber xxi [Principia omnium rerum]</i>	484
De usu decem praedicamentorum, et quomodo haec ratio commentariorum puerili institutioni conferat	490
Quarta pars [oratio]	500
<i>Liber xxii [Constructio, syntaxis: grammatica]</i>	500

<i>Liber xxiii [Structura dialectica]</i>	500
<i>Liber xxxiv [Formae orationis: rhetorica]</i>	502
[Oratio politica et poetica]	502
[Tractatus III: De universalitate doctrinae Christianae]	504
[<i>Eloquentia et sapientia</i>]	506
Eloquentiam cum sapientia coniungi debere	506
De sapientia et philosophia	508
[<i>Status controversiae religionis</i>]	538
Qua in re potissimum versetur controversia doctrinae et religionis, qua intercedit Christianis, Iudaeis, Turcis et Tartaris et Saracenis caeterisque gentibus	538
[<i>Expositio fidei catholicae</i>]	548
Testimonium Dei patris, quod Iesus Nazarenus est Christus	548
Naturae et mundi testimonium	548
Testimonia et symbola bonorum spirituum	554
Confessio daemonum	556
Testimonia et confessiones hominum, qui non ex professo Christum sunt amplexati	556
Testimonia et confessiones ecclesiarum et singulorum hominum	566
Doctrina christiana verissimaque philosophia	574
[Multilingual biblical and catechetical texts]	583
[<i>Decalogus</i>]	584
[<i>Nunc dimittis</i>]	592
[<i>Symbolum Apostolicum</i>]	594
[<i>Pater noster</i>]	602
Appendix I: List of authors and anonymous works, quoted in <i>De ratione</i> (alphabetical order)	611
Appendix II: List of authors and anonymous works, quoted in <i>De Ratione</i> (numerical order)	617
Appendix III: Graphic representations	619
Bibliography	627
<i>Primary literature</i>	627
<i>Secondary literature</i>	656
Indices	669
<i>Index Biblicus</i>	669
<i>Index Nominum et Rerum</i>	673
<i>Short Subject Index</i>	681